

POSTANOWIENIE

Dnia 7 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa R. S.A. w W.
przeciwko Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary pieniężnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 7 marca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 listopada 2014 r., sygn. akt VI ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej strony pozwanej do rozpoznania;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 grudnia 2011 r., nr (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK) uznał działania R. S.A. w W. (powód) opisane w sentencji decyzji za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów i nałożył na powoda kary pieniężne za stwierdzone naruszenia.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł powód, zaskarżając ją w całości.

Wyrokiem z 15 października 2013 r., XVII AmA (...) Sąd Okręgowy w W. - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie powoda.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego apelacją.

Wyrokiem z 4 listopada 2014 r., VI ACa (...) Sąd Apelacyjny w (...) w pkt 1 uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 5 grudnia 2011 r. w części oznaczonej w sentencji wyroku, w pkt 2 oddalił apelację powoda (w zakresie dotyczącym praktyki stwierdzonej w pkt II decyzji Prezesa UOKiK oraz kary pieniężnej nałożonej z tytułu tej praktyki), zaś w pkt 3 wzajemnie zniósł koszty postępowania.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł Prezes UOKiK, zaskarżając go w części obejmującej uchylenie decyzji z 5 grudnia 2011 r. w części oraz wzajemnie znoszącej koszty postępowania między stronami.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które Prezes UOKiK sprowadza do pytania: czy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 (Dz. U. 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm., obecnie jednolity tekst: Dz. U. z 2017 r., poz. 229, dalej jako uokik) może być uznane dalsze stosowanie postanowienia, którego treść jest identyczna z treścią postanowienia, które zostało wpisane do rejestru, również przez przedsiębiorcę, który nie uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone? Należy zatem rozstrzygnąć czy jest możliwe traktowanie jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik zachowania innego przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i nakładanie kar pieniężnych z tego tytułu?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna Prezesa UOKiK nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy w wyroku z 12 lutego 2014 r., III SK 18/13 (LEX nr 1448753) zajął stanowisko, zgodnie z którym stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. nie jest zachowaniem bezprawnym w rozumieniu art. 479⁴³ k.p.c. w związku z art. 24 ust. 1 uokik i w konsekwencji nie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 tej ustawy. Sąd Najwyższy uznał bowiem, że choć brzmienie art. 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o

ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz. U. z 2003 r. Nr 68, poz. 804 ze zm., dalej jako uokik z 2000 r.) uzasadniało założenie, zgodnie z którym wymienione w tym przepisie zachowanie polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, zostało uznane przez prawodawcę za bezprawne w treści art. 23a ust. 2 uokik, podobnego zabiegu interpretacyjnego nie można przeprowadzić w przypadku art. 24 ust. 2 pkt 1-4 uokik, który jedynie wylicza w sposób przykładowy zachowania przedsiębiorców, jakie mogą naruszać zakaz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów z art. 24 ust. 1 uokik. Skoro art. 24 ust. 2 uokik rozumie przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów „godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy”, to konieczne jest stwierdzenie sprzeczności z prawem zachowania przedsiębiorcy. Przepisu art. 24 ust. 2 uokik nie traktuje się w orzecznictwie i piśmiennictwie jako samoistnego źródła bezprawności zachowań przedsiębiorców. Dlatego sięga się do innych aktów prawnych w poszukiwaniu źródła „bezprawności” zachowania przedsiębiorcy. Tymczasem z uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 (OSNC 2016/4/40) wynika, że wpis postanowienia do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴³ k.p.c. działa na niekorzyść tylko i wyłącznie przedsiębiorcy pozwanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolony. Wpis taki nie działa na niekorzyść innych przedsiębiorców, nawet gdy stosują identycznie sformułowane postanowienia we wzorcach umów dotyczących tych samych stosunków prawnych. To z kolei oznacza, że stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia identycznego (tożsamego) z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, w sprawie przeciwko innemu przedsiębiorcy nie jest zachowaniem bezprawnym w tym sensie, że nie narusza art. 479⁴³ k.p.c. Zakres zastosowania zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 uokik w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik, zależy zaś od podmiotowego i przedmiotowego zakresu zakazu wykorzystywania postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone w ramach abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców (art. 479⁴² w zw. z art. 479⁴³ k.p.c.).

Na powyższe orzecznictwo nie wpływa stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wyrażone w wyroku z 21 grudnia 2016 r.

w sprawie C-119/15 *BP Partner* (ECLI:EU:C:2016:987). Z orzeczenia tego wynika, że koncepcja rozszerzonych skutków wpisu postanowienia wzorca do rejestru postanowień niedozwolonych przyjęta w uchwale Sądu Najwyższego z 13 lipca 2006 r., III SZP 3/06 (OSNP 2007 nr 1-2, poz. 35), nie jest sprzeczna z prawem unijnym, wbrew poglądom wyrażonym w tym zakresie w sprawie III SK 18/13 (zob. również zob. również P. Gutkowski, M. Malaga, Rozszerzona skuteczność wyroków SOKiK w sprawach dotyczących klauzul niedozwolonych. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., sygn. akt III SK 18/13, internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny 2014, nr 9(3)). Wykładnia dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE. L 1993 Nr 95, str. 29, dalej jako dyrektywa 93/13) dokonana przez TSUE w wyroku w sprawie C-119/15 *BP Partner* nie oznacza jednak, że prawo unijne nakazuje przyjęcie szerokiego skutku wpisu postanowienia do rejestru. Kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu. Skoro zaś, jak wyjaśniono powyżej, art. 24 ust. 2 uokik nie jest samoistnym źródłem bezprawności praktyk wymienionych w jego punktach 1-4, zaś z uchwały III CZP 17/15 wynika, że rozszerzona prawomocność działa tylko na niekorzyść konkretnego przedsiębiorcy, który był stroną postępowania zakończonego wpisem postanowienia do rejestru, to sąd krajowy orzekający w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKiK stwierdzającej naruszenie zakazu z art. 24 ust. 1 uokik przez praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik nie ma obowiązku dokonywania prounijnej wykładni art. 24 uokik (celem zapewnienia zgodności tego przepisu z prawem unijnym) w tym kierunku, by zachowanie przedsiębiorcy opisane w art. 24 ust. 2 pkt 1 uokik uznać za bezprawne z mocy wyłącznie przepisu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

r.g.